

Mattilsynet - Regionkontoret for Rogaland og Agder
nasjonalt senter for dyr og animalsk mat
Postboks 383
2381 BRUMUNDDAL

Deres ref.:

Vår ref.: 2004/1070
MA1-M1 ANJO 411.1

Saksbeh.:

Dato: 11. oktober 2004

■ Høring - forskrift om produksjon av definerte kjøttvarer

Konkurransetilsynet viser til Mattilsynets høring vedrørende forslag til ny forskrift om definerte kjøttvarer. Høringen er gjort offentlig tilgjengelig på Mattilsynets hjemmesider. Tilsynet beklager at vår høringsuttalelse kommer etter utløpet av høringsfristen. Dette skyldes til dels at vi ikke er oppført som egen høringsinstans, og som en følge av det ikke tidnok ble oppmerksom på det foreliggende forskriftsforslaget.

Vi finner det uheldig at tilsynet ikke er oppført som særskilt høringsinstans all den tid forslagsstiller selv i høringsbrevet fremhever at forskriften vil kunne ha uheldige konkurransemessige konsekvenser for produsenter av definerte kjøttvarer som er lokalisert i Norge. Konkurransetilsynet ber om i fremtiden å bli satt opp som høringsinstans, da særlig i saker som kan ha konkurransemessig betydning.

Bakgrunn

Den foreslåtte forskriften er ment å skulle erstatte någjeldende kjøttvareforskrift¹ og blandingsprodukt-forskrift². Formålet med forskriften er å bidra til at enkelte definerte kjøttvarer har en kjent sammensetning, jf. forskriftsforslaget § 1. Helsedepartementet (nå Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)) har ved utarbeidelsen av forskriften satt som kriterier at forskriften skal ivareta redelighets- og helsemessige hensyn for de mest vanlige kjøttvarene.

Forskriften setter standardiserte rammer for hvilken sammensetning en rekke nærmere definerte kjøttvarer skal ha, samt oppstiller egne krav om merking av kjøttvarene. De definerte kjøttvarer som omfattes av forskriften er ramset opp i forskriften § 4:

- kjøttvarer med følgende betegnelser brukt i hele eller i deler av navnet: *kokt skinke, bacon, pinnekjøtt, lammerull, fårerull, sylte, kjøttdeig, karbonadedeig, kjøttfarse, medisterfarse, kjøttkake, medisterkake, karbonade, kjøttpølse, medisterpølse, julepølse, servelat, leverpostei, spekeskinke, fenalår, salami, fårepølse og stabburpølse*

¹ Forskrift 18. februar 1983 nr. 150 om kjøtttråvarer og kjøttprodukter.

² Forskrift 18. februar 1983 nr. 151 om produkter framstilt av blandinger av findelte animalske råvarer eller blandinger av findelte animalske og vegetabiliske råvarer.

- pølser med betegnelsen *wiener* brukt som hele eller i deler av navnet.

Også for EØS-området eksisterer det regler for lovlig innhold i og merking av produkter, som således også er gjeldende for Norge. Den foreslåtte forskrift for produksjon av definerte kjøttvarer er imidlertid en særnorsk regel som går lenger enn EØS' regelverk.

I henhold til EØS-avtalen kan en ikke bruke nasjonale bestemmelser til å hindre import av varer som er lovlig fremstilt i EØS-området. Dermed vil forskrift om produksjon av definerte kjøttvarer ikke kunne gjøres gjeldende for kjøttvarer importert fra EU/EØS-land.

Virksomheter av en særnorsk forskrift om produksjon av definerte kjøttvarer

Forslag til forskrift om produksjon av definerte kjøttvarer innebærer at det stilles strengere krav til definerte kjøttvarer produsert i Norge, enn til tilsvarende produkter produsert i de øvrige EØS-landene. Eksempelvis settes det maksimalgrenser for hvor mye fett, karbohydrater, protein og vann som er tillatt i de definerte kjøttvarene. De strengere kravene til norskproduserte definerte kjøttvarer kan ha konkurransevridende effekter til fordel for tilsvarende importerte kjøttprodukter.

Også etter gjeldende regelverk stilles det strengere krav til norsk produksjon av en rekke kjøttvarer enn hva som er tilfellet etter EØS's regelverk. De nedenfor omtalte konkurransevridende effekter av forskriftsforslaget er dermed også gjeldende for dagens regelverk.

Konkurransemessige effekter

Som nevnt ovenfor setter forskriftsforslaget opp standardiserte rammer for sammensetningen til definerte kjøttvarer, deriblant øvre grenser for hvor mye fett produktene kan inneholde. Da fett som råvare er billigere enn kjøtt, vil det bli dyrere å produsere en kjøttvare jo mer kjøtt den må inneholde. Siden forskriften ikke vil gjelde for produsenter lokalisert i andre EØS-land, må norske produsenter bruke mer kostbare innsatsfaktorer enn hva utenlandske produsenter må, for å kunne gi kjøttvarer de allment kjente produktnavn som er regulert i forslag til forskrift om produksjon av definerte kjøttvarer.

Forskriften setter ikke forbud mot å produsere kjøttprodukter som ikke oppfyller kravene i forskriften, men innebærer at dersom et kjøttprodukts sammensetning ikke er i overensstemmelse med de standardiserte rammene forskriften setter, må det gis et annet produktnavn enn betegnelsene ramset opp i forskriftsforslagets § 4. Ergo kan forskriften innebære at identiske produkter vil måtte selges under ulike produktnavn, avhengig av om de er norskproduserte eller importerte. Konsumenter vil ofte velge produkter som har kjente, innarbeidete navn fordi de da "vet hva de får". Dermed vil importerte kjøttvarer som kan ta kjente produktnavn, som for eksempel salami, kunne få et konkurransefortrinn i forhold til tilsvarende norskproduserte kjøttvarer som grunnet et særnorsk regelverk må ta mindre kjente produktnavn.

Norske landbruksbaserte produkter, deriblant kjøttprodukter, har gjennom kvotebestemmelser og høye tollsatser et sterkt importvern. Importkonkurransen de norske kjøttprodusentene står overfor er derfor ikke av særlig betydning i dag. Imidlertid har Konkurransetilsynet gjennom avisoppslag og samtaler med aktører i de norske markeder for kjøtt fått inntrykk av at importkonkurransen innenfor visse produktkategorier er økende, og har fått en størrelse av betydning. I den sammenheng har produktene salami og wienerpølser blitt trukket fram som eksempler. For de produktgrupper som er utsatt for importkonkurranse vil en særnorsk forskrift om definerte kjøttvarer kunne bidra til at norskproduserte kjøttvarer kommer ugunstig ut i konkurranse med de importerte kjøttvarene.

Videre vil de pågående WTO-forhandlingene trolig føre til at grensevernet for landbruksprodukter må reduseres på litt lengre sikt. Ovennevnte problemstilling vil etter hvert som grensevernet reduseres, bli stadig mer aktuell.

Det er heller ikke utenkelig at forskrift om produksjon av definerte kjøttvarer kan ha betydning for størrelsen på grensehandelen. Kjøttvarer er på grunn av store prisforskjeller mellom Norge og nabolandene et av de mest populære produktene for grensehandel. Et særnorsk regelverk som kan bidra til å fordyre produksjonen av norske definerte kjøttvarer i forhold til tilsvarende kjøttvarer produsert i utlandet, kan føre til at grensehandelen får et større omfang enn i en situasjon uten et slikt regelverk.

Videre vil særnorske regler som medfører at bedrifter lokalisert i Norge står overfor en konkurranseulempe i forhold til bedrifter lokalisert i andre EØS-land, gjøre det mer attraktivt for bedrifter å lokalisere hele eller deler av sin produksjon utenfor Norges grenser. Dermed kan et regelverk som medfører konkurransemessige ulemper for innenlandsk produksjon, bidra til redusert verdiskapning i Norge.

Avslutningsvis ønsker Konkurransetilsynet å poengtere at vi ser positivt på at norske produsenter av kjøttprodukter blir utsatt for konkurranse fra utenlandske aktører, hva enten konkurransen gjør seg gjeldende gjennom import eller på andre måter. Imidlertid er det i den sammenheng viktig at konkurransen i størst mulig grad foregår på like vilkår, og at norske produsenter ikke gis en konkurranseulempe i form av strengere regler for produktsammensetningen til de definerte kjøttvarer enn sine konkurrenter i EØS-området.

Det fremgår av høringsbrevet at HOD gjennom forskrift om produksjon av definerte kjøttvarer ønsker å ivareta redelighets- og helsemessige hensyn overfor forbrukerne. Mattilsynet gir imidlertid i høringsbrevet uttrykk for at forskriften ikke i nevneverdig grad bidrar til å ivareta noen av disse hensyn. Mattilsynet poengterer også i høringsbrevet at forskriften har konkurransevridende effekter og bidrar til økte kostnader for forvaltningen.

Konkurransetilsynet anbefaler på den bakgrunn at HOD revurderer behovet for en særnorsk forskrift om produksjon av definerte kjøttvarer.